

2012-01-26

Socialdepartementet
Enheten för upphandlingsrätt
103 33 STOCKHOLM

På jakt efter den goda affären (SOU 2011:73)

Svenska Bankföreningen, som inte har beretts tillfälle att avge yttrande över Upphandlingsutredningens betänkande, vill ändå med hänsyn till att upphandlingen av finansiella tjänster är av betydande omfattning redovisa sina synpunkter på hur upphandlingen kan förbättras.

Upphandlingsunderlaget behöver branschanpassas

Upphandlingsunderlaget är såvitt gäller banktjänster ofta inte branschanpassat och det kan i sådana fall vara förenat med stora risker för bankerna att erbjuda och tillhandahålla finansiella tjänster på de avtalsvillkor som ska användas enligt upphandlingsunderlaget.

De upphandlande enheterna saknar enligt Bankföreningens erfarenheter insikt och förståelse för att bankernas egna avtals- och kontraktsformulär inklusive allmänna villkor är noggrant utformade med hänsyn till produkt- och tjänstespecifika frågor och de regelverk (såväl sådana som implementerar EU-lagstiftning som andra lokala regler) som ligger till grund för den finansiella verksamheten. Villkoren har utvecklats under en lång följd av år och anpassats till lagändringar och rättspraxis. På flera områden baserar sig villkoren på internationella standarder, som de svenska bankerna inte kan avvika från. Exempel från upphandlingar av betalkortstjänster är regelverk som har beslutats av MasterCard och Visa, där avvikelser inte kan göras från tvingande regler utan påföljd. Mot denna bakgrund innebär det att det skapas en rättsosäkerhet om inte bankernas tjänster avtalas med de villkor som bankerna tillämpar för de aktuella tjänsterna i alla andra sammanhang. Även för den upphandlande enheten kan det vara förenat med stora risker om avtalet saknar de nödvändiga reglerna som bankernas egna avtal innehåller. Om den upphandlande enheten uppställer "skall-krav", som avviker från branschpraxis, kan det behöva göras omfattande rättsutredningar för att klargöra vilka juridiska effekter ändrade eller slopade villkor skulle kunna få. Sådana rättsutredningar är oftast inte motiverade att genomföra

för att utreda om det finns förutsättningar att lämna ett anbud eller inte.

Det kan också framhållas att när myndigheters upphandlingar av banktjänster avser massmarknadsprodukter som sedvanliga konton och betalningstjänster torde både det egentliga behovet och utrymmet för speciallösningar i praktiken vara mycket litet.

Med den upphandlingsteknik som nu tillämpas finns det en stor risk för att många banker inte anser sig kunna lämna anbud av ovan angivna skäl, vilket i praktiken hämmar konkurrensen genom att den upphandlande enheten inte får tillräckligt många kvalificerade anbud.

En lösning på den beskrivna problematiken kan vara att utredningen och sedermera lagstiftaren understryker att branschspecifika rutiner och villkor utarbetas tillsammans med de branscher som frekvent deltar i anbudsgivningar i samband med offentliga upphandlingar. Härigenom kan – såvitt avser upphandlingar av banktjänster – tydligare identifieras vilka frågor som sådana upphandlingar normalt omfattar såsom pris, tid, funktion etc., dvs. själva *kärnan* i upphandlingen. Utifrån detta kan upphandlingsunderlag och avtalshandlingar anpassas så att de banker som deltar i sådana upphandlingar i princip ges möjlighet att tillämpa standardavtal och allmänna villkor och att de regleringar som dessa innehåller ges giltighet i den mån de inte inkräktar på kärnan i upphandlingen. Exempel på villkor som behöver diskuteras är möjligheten till en standardiserad reglering av prisändringsklausuler för såväl krediter som betalningstjänster. Såvitt föreningen kan bedöma finns det inte några formella hinder att genomföra en sådan anpassning.

Kommunikation med anbudsgivare under upphandlingsförfarandet

De krav som ställs på anbudsgivare i upphandlingsunderlaget är inte alltid klart formulerade, vilket leder till att de ibland misstolkas av anbudsgivarna. Detta kan leda till att anbudsgivare utesluts från upphandlingen av formella skäl, vilket medför att vissa anbudsgivare inte kommer med i den slutliga bedömningen trots att de skulle kunnat lämna ett korrekt anbud och tillhandahålla en bra tjänst om de fått förklarat för sig vad den upphandlande enheten avsett.

Bankföreningen anser därför att det är önskvärt att förbättra förutsättningarna för en dialog mellan den upphandlande enheten och olika anbudsgivare under själva upphandlingsförfarandet för att därmed kunna undanröja eventuella missförstånd.

Begränsa formalia

I flertalet upphandlingar begärs kopior på olika handlingar som en ren rutinåtgärd. Det kan vara fråga om intyg om att anbudsgivaren inte är försatt i konkurs eller har F-skattesedel. I andra fall kan också utdrag ur belastningsregistret begäras. För ett företag som ger anbud vid enstaka tillfällen kan den arbetsinsats som måste till för

att tillmötesgå dessa krav vara överkomlig, men för dem som vid återkommande tillfällen lämnar anbud till olika offentliga myndigheter leder detta till en onödigt stor administration.

Enligt Bankföreningens uppfattning borde det anses uppenbart att banker, och andra företag som bedriver tillståndspliktig verksamhet och står under tillsyn, kan förete sådana dokument utan anmärkning. Det vore därför önskvärt, och arbetsbesparande för sådana mera frekventa anbudsgivare, om begäran av olika former av intyg kunde begränsas till de företag med vilka avtal ska tecknas. Eftersom det ofta går en förhållandevis lång tid mellan avlämnandet av anbud och avtalsunderskrivandet kan den upphandlande enheten i sådana fall begränsa uppgiftsinhämtandet/sådana kontroller till den eller de som faktiskt får teckna avtal.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Johan Hansing

Tomas Tetzell